

Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 35/15

Λουξεμβούργο, 26 Μαρτίου 2015

Προτάσεις του γενικού εισαγγελέα στην υπόθεση C-67/14
Jobcenter Berlin Neukölln κατά Nazifa, Sonita, Valentina και Valentino
Alimanovic

Κατά τον γενικό εισαγγελέα Melchior Wathelet, οι πολίτες της Ένωσης που μεταβαίνουν προς αναζήτηση εργασίας σε κράτος μέλος του οποίου δεν έχουν την ιθαγένεια μπορούν να αποκλεισθούν από τη χορήγηση ορισμένων κοινωνικών παροχών

Ωστόσο, όταν το ενδιαφερόμενο πρόσωπο έχει ήδη ασκήσει επαγγελματική δραστηριότητα στο κράτος αυτό, δεν είναι δυνατόν να αποκλεισθεί αυτομάτως από τέτοιου είδους παροχές, χωρίς προηγούμενη εξατομικευμένη εξέταση της περιπτώσεώς του

Πρόσφατα, στην απόφαση Dano¹, το Δικαστήριο έκρινε ότι τα κράτη μέλη μπορούν να αποκλείσουν από τη χορήγηση κοινωνικών παροχών τους πολίτες της Ένωσης οι οποίοι εισέρχονται στην επικράτειά τους χωρίς να έχουν την πρόθεση να αναζητήσουν εργασία. Η υπόθεση αυτή αφορούσε γερμανικές παροχές βασικής ασφάλισης («Grundsicherung») οι οποίες αποσκοπούν ιδίως να διασφαλίσουν τη διαβίωση των δικαιούχων.

Στην υπό κρίση υπόθεση, το Δικαστήριο καλείται να αποφανθεί επί του αν μπορεί επίσης να αποκλεισθεί από τέτοιου είδους παροχές ένας πολίτης της Ένωσης ο οποίος αναζητεί εργασία, αφού έχει ήδη προηγουμένως εργασθεί για ορισμένο χρονικό διάστημα στο κράτος μέλος υποδοχής.

Η Nazifa Alimanovic, καθώς και τα τρία τέκνα της, Sonita, Valentina και Valentino, έχουν τη σουηδική ιθαγένεια. Τα τρία τέκνα έχουν γεννηθεί στη Γερμανία το 1994, το 1998 και το 1999 αντίστοιχα. Αφού διέμεινε στην αλλοδαπή, η οικογένεια επέστρεψε στη Γερμανία τον Ιούνιο του 2010. Από τότε και μέχρι τον Μάιο του 2011, δηλαδή για λιγότερο από ένα έτος, η N. Alimanovic και η μεγαλύτερη θυγατέρα της Sonita εργάστηκαν στη Γερμανία σε θέσεις εργασίας βραχείας διάρκειας ή στο πλαίσιο μέτρων προωθήσεως της απασχολήσεως. Έκτοτε οι δύο γυναίκες δεν άσκησαν πλέον καμία επαγγελματική δραστηριότητα. Από την 1η Δεκεμβρίου 2011 έως την 31η Μαΐου 2012 ελάμβαναν έκαστη επίδομα διαβιώσεως για δικαιούχους ικανούς προς εργασία («Arbeitslosengeld II»), ενώ η Valentina και ο Valentino ελάμβαναν επιδόματα για δικαιούχους ανίκανους προς εργασία. Μετά την 31η Μαΐου 2012, η αρμόδια γερμανική αρχή, το Jobcenter Berlin Neukölln, έπαυσε να καταβάλλει τα προαναφερθέντα επιδόματα, κρίνοντας ότι, ως αλλοδαπές αναζητούσες εργασία, η N. Alimanovic και η μεγαλύτερη θυγατέρα της Sonita, ως εκ τούτου δε και η Valentina και ο Valentino, αποκλείονταν από τη χορήγηση των επιδομάτων αυτών. Ειδικότερα, κατά τη γερμανική νομοθεσία, δεν δικαιούνται τέτοιου είδους παροχών οι αλλοδαποί (και τα μέλη των οικογενειών τους) των οποίων το δικαίωμα διαμονής δικαιολογείται μόνον από την αναζήτηση απασχολήσεως. Το Bundessozialgericht (ομοσπονδιακό δικαστήριο υποθέσεων κοινωνικής ασφάλισης, Γερμανία), το οποίο επιλήφθηκε της διαφοράς, ζητεί από το Δικαστήριο να αποφανθεί αν ο αποκλεισμός αυτός είναι συμβατός προς το δίκαιο της Ένωσης.

Με τις σημερινές προτάσεις του, ο γενικός εισαγγελέας Melchior Wathelet βασίζεται στην παραδοχή ότι οι επίμαχες παροχές στην υπό κρίση υπόθεση, όπως συνέβαινε και στην υπόθεση Dano, αποσκοπούν (τουλάχιστον κατά κύριο λόγο) να διασφαλίσουν τους αναγκαίους πόρους για αξιοπρεπή διαβίωση, και όχι (ή μόνον δευτερευόντως) να διευκολύνουν την πρόσβαση στην αγορά

¹ Απόφαση του Δικαστηρίου της 11ης Νοεμβρίου 2014, Dano ([C-333/13](#)), βλ. επίσης [ΑΤ αριθ. 146/14](#).

εργασίας. Συνεπώς, οι παροχές αυτές πρέπει να χαρακτηρισθούν ως κοινωνικές παροχές κατά την έννοια της οδηγίας περί «κυκλοφορίας και διαμονής των πολιτών της Ένωσης»^{2 3 4}.

Ενώ στην οδηγία αυτή γίνεται υπόμνηση της απαγορεύσεως των διακρίσεων εις βάρος των πολιτών της Ένωσης λόγω ιθαγένειας, εισάγεται πάντως παρέκκλιση από την αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων όσον αφορά τις κοινωνικές παροχές. Πράγματι, κατά την οδηγία, ένα κράτος μέλος δεν είναι υποχρεωμένο να παρέχει δικαίωμα για κοινωνικές παροχές στους πολίτες της Ένωσης κατά τους πρώτους τρεις μήνες της διαμονής τους στο κράτος αυτό ή, κατά περίπτωση, κατά το μακρότερο χρονικό διάστημα εντός του οποίου αναζητούν εργασία, εφόσον εισήλθαν στην επικράτεια του εν λόγω κράτους μέλους προς τον σκοπό αυτόν.

Κατά τον γενικό εισαγγελέα, η εξαίρεση αυτή πρέπει να ερμηνεύεται συσταλτικώς και οι περιορισμοί που απορρέουν αυτήν πρέπει να είναι θεμιτοί. Προτείνει, συνεπώς, να γίνεται **διάκριση μεταξύ τριών υποθέσεων**.

Πρώτον, υπήκοος κράτους μέλους ο οποίος μεταβαίνει στην επικράτεια άλλου κράτους μέλους και διαμένει εκεί (για χρονικό διάστημα μικρότερο ή μεγαλύτερο των τριών μηνών), χωρίς να σκοπεύει να αναζητήσει εργασία, μπορεί νομίμως, όπως έκρινε το Δικαστήριο στην υπόθεση Dano, να αποκλεισθεί από παροχές κοινωνικής πρόνοιας, προκειμένου να διατηρηθεί η οικονομική ισορροπία του εθνικού συστήματος κοινωνικής ασφάλισης.

Δεύτερον, ένα τέτοιος αποκλεισμός είναι επίσης νόμιμος, για τους ίδιους λόγους, όσον αφορά υπήκοο κράτους μέλους ο οποίος μεταβαίνει στην επικράτεια άλλου κράτους μέλους προς αναζήτηση εργασίας.

Τρίτον, προκειμένου, αντίθετα, περί υπηκόου κράτους μέλους ο οποίος διαμένει για περισσότερους από τρεις μήνες στην επικράτεια άλλου κράτους μέλους και έχει ήδη ασκήσει εκεί επαγγελματική δραστηριότητα, ο γενικός εισαγγελέας θεωρεί ότι το εν λόγω πρόσωπο δεν μπορεί να αποκλεισθεί αυτομάτως από τις επίμαχες παροχές.

Είναι αληθές ότι ένας πολίτης της Ένωσης ο οποίος έχει ασκήσει επαγγελματική δραστηριότητα για χρονικό διάστημα μικρότερο του έτους στην επικράτεια ενός κράτους μέλους μπορεί, σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης, να απολέσει την ιδιότητα του εργαζόμενου μετά από έξι μήνες ανεργίας (στην περίπτωση της N. Alimanovic και της θυγατέρας της Sonita, αυτό συνέβη τον Δεκέμβριο του 2011).

Εντούτοις, **αντιβαίνει στην αρχή της ίσης μεταχειρίσεως⁵ ο αυτόματος αποκλεισμός ενός πολίτη της Ένωσης από τη χορήγηση κοινωνικών παροχών όπως οι επίμαχες παροχές στην υπόθεση της κύριας δίκης, μετά την παρέλευση χρονικού διαστήματος ακούσιας ανεργίας έξι μηνών το οποίο έπεται επαγγελματικής δραστηριότητας διάρκειας μικρότερης του έτους, χωρίς να επιτρέπεται στον εν λόγω πολίτη να αποδείξει την ύπαρξη πραγματικού δεσμού με το κράτος μέλος υποδοχής.**

Συναφώς, πέραν των στοιχείων που ανάγονται στο οικογενειακό περιβάλλον (όπως η φοίτηση των τέκνων), η ενεργή και ουσιαστική αναζήτηση εργασίας για εύλογο χρονικό διάστημα αποτελεί στοιχείο το οποίο μπορεί να αποδείξει την ύπαρξη ενός τέτοιου δεσμού με το κράτος μέλος

² Οδηγία 2004/38/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, σχετικά με το δικαίωμα των πολιτών της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στην επικράτεια των κρατών μελών, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) 1612/68 και την κατάργηση των οδηγιών 64/221/ΕΟΚ, 68/360/ΕΟΚ, 72/194/ΕΟΚ, 73/148/ΕΟΚ, 75/34/ΕΟΚ, 75/35/ΕΟΚ, 90/364/ΕΟΚ, 90/365/ΕΟΚ και 93/96/ΕΟΚ (ΕΕ L 158, σ. 77, και διορθωτικά ΕΕ 2004, L 229, σ. 35, και ΕΕ 2005, L 197, σ. 34).

³ Ο γενικός εισαγγελέας Wathelet βασίζεται εξάλλου στην παραδοχή ότι πρόκειται επίσης για ειδικές μη ανταποδοτικού τύπου παροχές σε χρήση κατά την έννοια του κανονισμού (ΕΚ) 883/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας (ΕΕ L 166, σ. 1, και διορθωτικό ΕΕ 2004, L 200, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 1244/2010 της Επιτροπής, της 9ης Δεκεμβρίου 2010 (ΕΕ L 338, σ. 35).

⁴ Εάν δεν γίνει αποδεκτός ο χαρακτηρισμός αυτός, φρονεί ότι θα πρέπει να εξετασθεί το συμβατό του αποκλεισμού από τις επίμαχες παροχές υπό το πρίσμα των διατάξεων των Συνθηκών της Ένωσης που αφορούν την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζόμενων. Στο πλαίσιο μιας τέτοιας αναλύσεως θα πρέπει να εφαρμοσθεί ο ίδιος συλλογισμός.

⁵ Την οποία κατοχυρώνουν οι Συνθήκες και διευκρινίζουν ο κανονισμός 883/2004 και η οδηγία 2004/38.

υποδοχής. Η άσκηση επαγγελματικής δραστηριότητας στο παρελθόν, ή ακόμη το γεγονός της ευρέσεως νέας απασχολήσεως μετά την υποβολή της αιτήσεως χορηγήσεως κοινωνικών παροχών, θα πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη προς τον σκοπό αυτόν.

Πέραν των ερωτημάτων τα οποία υπέβαλε το Bundessozialgericht, ο γενικός εισαγγελέας Wathelet επισημαίνει ότι **αν αποδειχθεί ότι τα τέκνα Valentina και Valentino Alimanovic παρακολουθούν τακτικά τις σπουδές τους σε εκπαιδευτικό ίδρυμα που λειτουργεί στη Γερμανία** (πράγμα που εναπόκειται στο Bundessozialgericht να εξακριβώσει), **τα πρόσωπα αυτά –καθώς και η μητέρα τους N. Alimanovic– έχουν δικαίωμα διαμονής στη γερμανική επικράτεια δυνάμει του δικαίου της Ένωσης**. Συγκεκριμένα, τα τέκνα υπηκόου κράτους μέλους που απασχολείται ή έχει απασχοληθεί κατά το παρελθόν στο κράτος μέλος υποδοχής και ο γονέας ο οποίος είναι επιφορτισμένος με την επιμέλειά τους μπορούν να επικαλεσθούν στο κράτος αυτό δικαίωμα διαμονής **εκ του γεγονότος και μόνον ότι το δίκαιο της Ένωσης⁶ αναγνωρίζει στα τέκνα αυτά δικαίωμα προσβάσεως στην εκπαίδευση**. Αυτό το δικαίωμα διαμονής δεν εξαρτάται από τις προϋποθέσεις που θέτει η οδηγία περί «κυκλοφορίας και διαμονής των πολιτών της Ένωσης» (μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται, ιδίως, η προϋπόθεση να διαθέτουν οι ενδιαφερόμενοι επαρκείς πόρους και πλήρη ασφάλιση υγείας). **Υπό τις συνθήκες αυτές, ο κατά τη γερμανική νομοθεσία αποκλεισμός από τις κοινωνικές παροχές δεν θα εφαρμοστεί στην περίπτωση της N. Alimanovic ούτε των δύο μικρότερης ηλικίας τέκνων της**, εφόσον η διάταξη αυτή αφορά μόνον τα πρόσωπα «των οποίων το δικαίωμα διαμονής δικαιολογείται μόνον από την αναζήτηση εργασίας, καθώς και τα μέλη της οικογενείας τους».

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Οι προτάσεις του γενικού εισαγγελέα δεν δεσμεύουν το Δικαστήριο. Έργο του γενικού εισαγγελέα είναι να προτείνει στο Δικαστήριο, με πλήρη ανεξαρτησία, νομική λύση για την υπόθεση που του έχει ανατεθεί. Η υπόθεση τελεί υπό διάσκεψη στο Δικαστήριο. Η απόφαση θα εκδοθεί αργότερα.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η προδικαστική παραπομπή παρέχει στα δικαστήρια των κρατών μελών τη δυνατότητα, στο πλαίσιο της ένδικης διαφοράς της οποίας έχουν επιληφθεί, να υποβάλουν στο Δικαστήριο ερώτημα σχετικό με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ή με το κύρος πράξεως οργάνου της Ένωσης. Το Δικαστήριο δεν αποφαινεται επί της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να επιλύσει τη διαφορά σύμφωνα με την απόφαση του Δικαστηρίου. Η απόφαση αυτή δεσμεύει, κατά τον ίδιο τρόπο, τα άλλα εθνικά δικαστήρια που επιλαμβάνονται παρόμοιου προβλήματος.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημερώσεως, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) των προτάσεων δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα CURIA κατά την ημερομηνία αναπτύξεώς τους

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδα ☎ (+352) 4303 2582

Στιγμιότυπα από την ανάπτυξη των προτάσεων διατίθενται από το ["Europe by Satellite"](#) ☎ (+32) 2 2964106

⁶ Κανονισμός (ΕΕ) 492/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 2011, που αφορά την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων στο εσωτερικό της Ένωσης (ΕΕ L 141, σ. 1).